

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

3 §:n kohdasta luontovahingot on ilmeisesti unohtunut luontotyypit kokonaan. Kohtaan 6 tulee lisätä uusi alakohta, joka viittaa uhanalaisiin, suojeltuihin luontotyyppeihin.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

11 § Luonnonsuojelun asiantuntijaviranomaiset.

Luonnontieteellinen keskusmuseo on Helsingin yliopiston erillislaitos. Yliopiston määrittelemisen laissa viranomaiseksi on yliopiston riippumattomuuden säilyttämisen näkökulmasta ongelmallista ja tuottaa riskin poliittisesta ohjauksesta.

On selkeämpää ja yliopiston riippumattomuuden kannalta välttämätöntä siirtää ne tehtävät, joiden katsotaan kuuluvan viranomaiselle, Suomen ympäristökeskuksen tai Metsähallituksen tehtäväksi. Edellä mainittu ei kuitenkaan estä sitä, että luonnonsuojeluviranomainen ostaa tarvitsemansa palvelut muualta – esimerkiksi Luonnontieteelliseltä keskusmuseolta.

Asiantuntijaviranomaisten tehtävänkuva tulee rajoittaa vain välttämättömiin viranomaistehtäviin, ettei säädökseen liity riskiä kilpailun rajoittamisesta.

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

-

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

Seuranta on merkittävä osa luonnon monimuotoisuuden suojelua, koska ilman seurantaa ei pystytä mittaamaan toimenpiteiden onnistumista. Mielestämme luvussa olisi tärkeää mainita myös tuki vaikutusten seurannalle.

25 §. Tukihakemuksen tulee lisäksi sisältää arvio toimenpiteen vaikutuksesta muulle lajistolle kuin sille, minkä vuoksi toimenpide toteutetaan. Tämä on välttämätöntä luonnon monimuotoisuuden kokonaisuhyödyn varmistamiselle. Esitämme toiseen momenttiin lisättäväksi: ”6) hankkeen tai toimenpiteen vaikutuksesta muulle alueella esiintyvälle lajistolle.”

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

34 § määrittelee, että Natura 2000 -verkostoon sisältyvää aluetta koskevien luonnontieteellisten tietojen muuttamisesta päättää valtioneuvoston yleisistunto. Esitetty menettely on byrokraattinen, hidas ja raskas. Muun muassa ilmaston lämpenemisen ja yleisen luontokadon vuoksi Natura-alueiden luonto muuttuu yhä nopeammin. EU tason luonnonsuojelupolitiikka, kansallinen suojeltujen arvojen hoito ja ylläpito sekä verkoston täydennystarpeiden tunnistaminen edellyttävät mahdollisimman ajantasaiset tiedot Natura-verkoston lajistosta ja tilasta. Tämän vuoksi ajankohtaisten Suomen Natura 2000 –alueita koskevien tietojen päivittämisestä pitää tehdä mahdollisimman joustavaa. Kolmas momentti tulisi muuttaa muotoon: ”Natura 2000 -verkostoon sisältyvää aluetta koskevien luonnontieteellisten tietojen muuttamisesta päättää ympäristöministeriö”.

36 § Ensimmäisen momentin muotoilu ”...Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää...” on riittämätön. (vrt. luonnoksen 7 § eli varovaisuusperiaate, jonka tulee olla punaisena lankana koko lainsäädännössä). Muotoilua tulee tarkentaa seuraavasti: ”Mikäli ei pystytä poissulkemaan sitä, että hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikentää...”.

40 § Ensimmäisen momentin muotoilu ”...tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja...” on riittämätön (vrt. luonnoksen 7 § eli varovaisuusperiaate, jonka tulee olla punaisena lankana koko lainsäädännössä). Muotoilua tulee tarkentaa seuraavasti: ”...tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely ei pysty poissulkemaan hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja...”

6 luku Luonnonsuojelualueet

44 §: Toinen momentti: Nykyisessä luontokadon tilanteessa luonnonsuojelualueiden perustamisedellytysten tulisi olla mahdollisimman väljät. Alueet, jolla ei tällä hetkellä ole esimerkiksi uhanalaisen, harvinaisen tai harvinaistuvan eliölajin esiintymää, kehittyvät ilmastonmuutoksen vuoksi ja sukcession kautta tai ovat hoidon kautta muutettavissa todennäköisesti poikkeuksetta suhteellisen lyhyellä aikavälillä sellaisiksi, että niillä on luonnonsuojelullista merkitystä. Liian tiukka rajaaminen estää luonnon monimuotoisuuden tilasta huolestuneita kansalaisia lahjoittamasta (esim.

Luontolahjani- kampanja) tai myymästä omistustaan luonnonsuojeluun. Listalle tulisi lisätä kohta ”8) Alue todennäköisesti kehittyä edellä mainittuja arvoja sisältäväksi”.

50 §, 53 § ja 54 §: kaikkiin olisi hyvä lisätä tyhjentävä maininta vieraslajien istutuksen ja siirron kiellosta.

50 ja 51 §: sienien ottaminen ja vahingoittaminen on kiellettyä lukuun ottamatta hyötysieniä. Hyötysieni on käsitteenä epäselvä ja usein ”hyötysienen” erottaminen vastaavan näköisistä muista lajeista vaatii sienien poimimisen eli vahingoittamisen. Tämän vuoksi riski tahattomasta lain rikkomisesta on suuri. Toisaalta myös muiden kuin ”oletettujen hyötysienten” ottaminen ja vahingoittaminen on epätodennäköistä. Luonnos vaatii tältä osin selkeyttämistä.

52 §. 2. momentti sallisi geologiset tutkimukset metsähallituksen luvalla. Kohtaa on syytä rajoittaa siten, että se rajaa pois kaivostutkimukset.

63 §. Nykyinen muotoilu ”yleisen edun kannalta” on riittämätön. Mielestämme §:n tulee alkaa: ”Jos yleisen edun kannalta välttämättömän hankkeen tai suunnitelman....”

7 luku Luontotyyppien suojelu

65 §:n mukaan luontotyyppit määritellään uhanalaiseksi asetuksella. Tämä on turha viivettä aiheuttava välivaihe, koska asetus perustuu jo julkaistuun, tieteellisin perustein tehtyyn luontotyyppien uhanalaisarviointiin. Selkeämpää olisi viitata laissa suoraan tuoreimpaan kansalliseen arviointiin. Jo nykytilanteessa uhanalaisarvioita käytetään päätöksenteossa niiden tieteellisen julkaisemisen jälkeen ennen asetuksen päivittämistä. Uusimman tieteellisen arvion ja asetuksen välinen ristiriita voi johtaa juridisesti ongelmallisiin tilanteisiin, jossa pitäisi ottaa huomioon luontotyyppi, joka ei ole enää uusimman arvion mukaan uhanalainen ja voitaisiin jättää huomioimatta luontotyyppi, joka olisi uusimman arvion mukaan uhanalainen.

66 §:n velvoite ei koskisi toimintaa, joka ei perustu viranomaisen myöntämiin lupiin. Velvoitteen tulisi koskea myös ko. lakien mukaisia ilmoitusmenettelyjä, metsänkäyttöilmoituksia sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluja.

66 §:n 2 momentissa todetaan, että maakunta-, yleis- tai asemakaavaa laadittaessa on otettava huomioon 65 §:ssä tarkoitetut uhanalaiset luontotyyppit. Ehdotamme muotoilua muutettavaksi: ”...on otettava huomioon ja turvattava 65 §:ssä tarkoitettujen uhanalaisten luontotyyppien säilyminen”.

67 §. Nykyisen käytännön ongelmana on ollut ELY-keskusten haluttomuus luontotyyppien ja lajiesiintymien rajauspäättösten tekemiseen. Tämä on aiheuttanut ihmetystä sekä maanomistajien että esiintymistä ELY-keskukselle ilmoittaneiden keskuudessa. Säädökseen olisi syytä asettaa ELY – keskukselle velvollisuus arvioida esiintymän tärkeys ja tarvittaessa toteuttaa rajaus esimerkiksi kahden vuoden sisään esiintymän ELY-keskukselle tiedoksi saattamisesta.

70 §. säädöksestä puuttuu maininta siitä, että maanomistaja tai maanomistajan luvalla jokin muu yksityinen taho voi toteuttaa hoitotoimia, jotka parantavat luontotyyppin tilaa (mainitaan ainoastaan tuesta).

70 §:n 2 momentissa tulisi olla “...voivat lisäksi maanomistajan suostumuksella toteuttaa tarpeellisia hoito- ja kunnostustoimenpiteitä 68 §:ssä tarkoitetulla tiukasti suojellulla ja 67 §:ssä suojellulla luontotyyppillä...”

8 luku Eliölajien suojele

71 §:n mukaan lajit, jotka ovat metsästyslainsäädännössä määritellyjä riistalintuja tai rauhoittamattomia lintuja jäävät heikomman lainsuojan piiriin. Lintudirektiivin mukaan kaikki lintulajit ovat suojelun piirissä, ja poikkeuksia voidaan tehdä vain direktiivin 7 artiklan nojalla. Olisi selkeämpää, että nykyisestä lainsäädännöstä (metsästyslaki ja luonnonsuojelulaki) poiketen kaikki lajit olisivat luonnonsuojelulain alaisia ja metsästyslaissa säädettäisiin vain erikseen luonnonsuojelulaissa säädettyjen riista- ja rauhoittamattomien lajien metsästysajoista.

Tällä menettelyllä ei syntyisi esimerkiksi nykyisen kaltaista ristiriitaa uhanalaisten lajien suojelun suhteen. Esimerkiksi valtaosa Suomen vesilintulajeista on arvioitu uhanalaisiksi, mutta ne eivät ole luonnonsuojelulainsäädännön mukaan uhanalaisia. Näitä lajeja ei tarvitsisi esimerkiksi ottaa huomioon 76 §:n mukaisessa lupaharkinnassa, eikä niiden elinympäristöjen hoitoon voisi saada tukea.

73 §. 3 momentin muotoilu on epäonnistunut, sillä se rajoittaa pesän suojan koskemaan vain niitä tilanteita, joissa pesässä pesii sama laji – kuitenkin esimerkiksi useat koloissa pesivät lajit, pesivät muiden lajien kaivertamissa koloissa jopa vuosien ajan (usein vähälukuisempi runsaamman lajin tekemässä kolossa). Selkeä ja luonnonsuojelullisesti toimiva muotoilu olisi ”Edellä 1 momentissa tarkoitettu pesän vahingoittaminen on kiellettyä pesintäkauden ulkopuolella silloin, kun kyse on eläimen tekemästä pesästä, jota käytetään toistuvasti.”

Tämä on nähdäksemme pesän suojan suhteen myös enemmän lintudirektiivin mukainen muotoilu kuin luonnosteltu. Emme ymmärrä, eikä hallituksen esityksessä ole perusteltu, millä perusteella lintudirektiiviä on tulkittu siten, että direktiivin 5 artikla ei koskisi pesiä, jotka ovat ihmisen tekemiä

joko kokonaan tai osittain. Esimerkiksi suuri osa esitetyn 74 §:n lajien, erityisesti kalasääsken, pesistä on ihmisen rakentamia.

74 §. Pykälä vaikuttaa vanhentuneelta ja ylimääräiseltä, koska 73 § sisältää jo luonnoksen 74 §:n mukaisen sääntelyn. Lajiluettelo ei myöskään vastaa nykyistä suojelutarvetta, sillä suurista puissa pesivistä petolinnuista haarahaukka ja kiljukotka ovat äärimmäisen uhanalaisia; mehiläishaukka ja piekana erittäin uhanalaisia ja hiirihaukka, maakotka ja muuttohaukka ovat vaarantuneita. Lajien pesäpuut on jo suojeltu lain 73 §:n perusteella - myös ilman selvästi nähtävilläolo -ehtoa. Nykyisessä luonnoksessa pykälällä on lisäarvo vain siinä, että se suojaa myös ihmisen rakentamat pesät, jotka 73 §:ssä on lintudirektiivin vastaisesti asetettu lainsuojattomiksi. Ensimmäisen momentin rajaus ”toistuvasti käytössä” tekee pesäpuusta lainsuojattoman sen ensimmäisenä käyttövuonna, mikä asettaa riskin pesän säilymiselle. On kuitenkin oletettua, että käyttöön otettua pesää käytetään myös seuraavina vuosina.

76 §. Käytäntö, jossa lajit määritellään valtioneuvoston asetuksella uhanalaiseksi sen jälkeen, kun lajit on julkaistu tieteellisessä eliölajiston uhanalaisuusarvioinnissa (punainen lista), ei ole mielekäs. Punaisia listoja käytetään yhteiskunnassa laajasti heti niiden julkaisemisen jälkeen ennen asetuksen päivittämistä. On suoraviivaisempaa ja nykykäytäntöjä tukevaa viitata laissa uusimpaan tieteelliseen arvioon lajien uhanalaisuudesta. Esitetty käytäntö, jossa laji erikseen säädetään asetuksella uhanalaiseksi, voi johtaa juridisesti hankaliin ristiriitoihin silloin, kun asetuksesta puuttuu jokin uusimmassa arvioissa uhanalaiseksi todettu laji, ja vastaavasti silloin kun laji on asetuksen mukaan uhanalainen, mutta uusimman tieteellisen arvion mukaan elinvoimainen.

76 §:n toiseen momenttiin on tarpeen lisätä myös viitattujen lakien ilmoitusmenettelyt lupamenettelyjen rinnalle.

Hallituksen esitys uhanalaisen lajin huomioimisveloitteesta on vaikeasti ymmärrettävä ja vesittää lakiluonnoksessa olevan heikon kirjauksen: ”Huomioonottamisvelvoite ei muuttaisi muiden lakien mukaisia luvan tai suunnitelman myöntämisen edellytyksiä, eikä yksin voisi olla luvan myöntämisen tai suunnitelman hyväksymisen esteenä, mutta edellyttäisi viranomaiselta aiempaa selvemmin harkintaa päätöksenteon yhteydessä. Tämä tarkoittaisi käytännössä viranomaisen perusteluelvoitetta siitä, miten lupapäätöksessä tai kaavassa on otettu huomioon uhanalaiset lajit.”

Saman 76 §:n 3 momentissa rajataan maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset lupapäätökset ulkopuolelle. Mielestämme huomioimisveloitteen tulisi sisältyä myös rakennus- ja toimenpidelupiin silloin, kun rakennetaan asemakaava-alueiden ulkopuolelle. Ehdotamme kohtaa muutettavaksi seuraavaan muotoon: ”...maakunta-, yleis- tai asemakaavan laidinnassa ja rakennus- ja toimenpidelupien myöntämisessä on....”.

77 §. Erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkojen suojelu.

Nykyisen käytännön ongelmana on ollut ELY-keskusten haluttomuus lajiesiintymien rajauspäätösten tekemiseen. Tämä on aiheuttanut ihmetystä sekä maanomistajien että esiintymistä ELY-keskukselle raportoineiden keskuudessa. Säädökseen olisi syytä asettaa ELY –keskukselle velvollisuus arvioida esiintymän tärkeys ja tarvittaessa toteuttaa rajaus esimerkiksi kahden vuoden sisään esiintymän ELY-keskukselle tiedoksi saattamisesta.

83 §. Hallituksen esityksen mukaan kiello koskee myös eläimen osaa, mutta sitä ei ole säädöksessä yksiselitteisesti mainittu, mikä aiheuttaa kokemuksemme mukaan kansalaisissa ihmetystä ja epätietoisuutta. Ehdotamme pykälän ensimmäistä lausetta muutettavaksi: ”Kuolleena tavattua rauhoitettua eläintä tai rauhoitetun eläimen osaa ei saa ottaa haltuun.”

84 §. toisessa momentissa viitataan lintulajien osalta lain 78 §:än. Muotoilu on yhteisöläinsäädännön vastainen, sillä lintudirektiivin 5 artikla koskee direktiivin 1 artiklassa mainittuja lajeja eli kaikkia luonnonvaraisina eläviä lintulajeja. Kohtaa on muutettava seuraavaan muotoon: ” Mitä tässä pykälässä säädetään, ei koske lintudirektiivin I artiklassa tarkoitettuja lintuja sekä 78 §:ssä tarkoitettuja muita Euroopan unionin tärkeinä pitämiä eliölajeja.”

85 §:n neljännessä momentissa säädetään määräaikaisista poikkeuksista lajin häiritsemiskiellosta. Momentin viimeisessä lauseessa säädetään lajien

elämiselle välttämättömien alueiden muutonaikainen ruokailu, levähtäminen ja vastaavat osoittamisesta. Pidämme viittausta muuttoaikaan tarpeettomana. Lajeilla on ruokailu- ja levähtämistarpeita ympäri vuoden. Ehdotamme lausetta muutettavaksi: ”Päätöksessä on osoitettava lajin ruokailuun, levähtämiseen tai vastaavaan tarpeeseen riittävästi alueita.”

Pykälän viimeisessä momentissa säädetään poikkeusten hyvittämisvelvoitteesta. Päätöksiin ei ole kirjattava hyvittämisvelvoitetta, kun lupa on myönnetty erityisen merkittävien vahinkojen tai terveyshaittojen estämiseksi. Koska erityisen merkittävien vahinkojen ja terveyshaittojen estämiseksi myönnettävät luvat (joita suuri osa lintuja koskevista luvista on) voivat johtaa jopa lajin paikalliseen häviämiseen, on lain kohtaa syytä tarkentaa lisäämällä loppuun lause: ”Mikäli poikkeus heikentää lajin suotuisaa suojelutasoa alueella, koskee hyvittämisvelvoite kaikkia poikkeamisperusteita.”

9 luku Vaihdamta, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

-

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Ekologista kompensatiota käsittelevä osa lakia on vaikeaselkoinen. Vaikeaselkoisuutta lisää erityisesti lain tasoiseen säätelyyn kuulumaton vapaaehtoisen hyvittämisen käsite.

Kompensaatiossa on kyse uudesta lisästä luonnonsuojelujärjestelmään, mikä aiheuttaa haasteen säädösten ja niiden tarkoitusten ymmärtämisessä, mikä lisää tarvetta selkeään ja yksiselitteiseen säätelyyn. Kompensaatiovelvoite on rajoitettu hyvin marginaaliseksi ja koskevan hyvin harvinaisia menettelyjä. Velvoite kattaa vain 69 §:n ja 85 §:n mukaiset poikkeukset ja 62 §:n 1 momentin nojalla tehdyn YSA-alueen lakkauttamisen tai rauhoitussäännösten lieventämisen.

Koska kompensatiovelvoite koskee vain sellaisia toimenpiteitä, joita ei ole juurikaan tapahtunut, tuo kompensatiovelvoite paremminkin teoreettista luonnonsuojelullista lisäarvoa, mutta se toisaalta lisää painetta poikkeuksien tekemiseen.

Kompensaation yleisenä tavoitteena tulee olla nettopositiivisuus. Lain 98 §:n 1. momentin sanamuoto ”vähintään täysimääräisesti”, ei kuitenkaan velvoita nettopositiivisuuteen. Nettopositiivisuusajattelu on välttämätöntä, koska kompensatiot eivät useinkaan tuota sellaista tulosta kuin on ajateltu. Yhden hehtaarin alan korvaaminen toisella hehtaarilla on todennäköisesti huomattava nettonegatiivinen vaikutus luonnon monimuotoisuudelle. Lain 7 §:n varovaisuusperiaate tulisi sen vuoksi sisällyttää myös kompensatioita koskevaan säätelyyn. Varovaisuusperiaatteen noudattaminen tulisi kirjata lain 98 §:än omaksi momentikseen (esimerkiksi viimeiseksi). Tämä ohjaisi kompensoitavaa aluetta selvästi laaja-alaisempiin ja todennäköisesti nettopositiivisiin ratkaisuihin, säädökseen liittyvän asetuksen ja asiaan liittyvien viranomaisten toimintojen kautta.

Hallituksen esitysluonnoksen perusteluita on tarpeen selkeyttää, sillä nykyversiosta voi saada käsityksen, ettei ekologisen kompensatiion piiriin katsottaisi sovellettavaksi esimerkiksi 73 § 3 momentin mukaisia lintujen pesiä. Kompensaation tarve on suuri erityisesti uhanalaisille 73 § 3 momentin lajeille. Lintujen pesien osalta ennakkoon kompensoimisen periaate on yleensä mahdoton toteuttaa, koska linnut yleensä pysyvät pesäpaikallaan huolimatta mahdollisesti tarjotuista varapesistä.

98 § ”Hyvittäviä toimenpiteitä ovat toimenpiteet, joihin ei ole muuhun lainsäädäntöön tai velvoitteeseen perustuvaa velvollisuutta.”, mikä on hyvä rajaus.

Hallituksen esityksessä todetaan: ”Näin ollen esimerkiksi kunta tai Metsähallituksen Luontopalvelut voisivat niille lainsäädännössä asetetusta tehtävästä huolimatta halutessaan toteuttaa hyvittäviä toimenpiteitä.” Metsähallituksen luontopalvelujen mainitseminen lain perusteluissa on ongelmallinen, koska Metsähallitus on luonnonsuojelualueita hoitava viranomainen, jonka tekemät toimenpiteet ovat lainsäädännön velvoittamia. Luonnonsuojelualueilla tapahtuvat hoitotoimet ovat nettopositiivisuuden eli lisäisyysperiaatteen vastaisia. Maininta metsähallituksesta on täten syytä poistaa hallituksen esityksestä.

Heikennystä ei voi kompensoida olematta heikentämättä toisaalla.

99 § hyvittämisen kriteerien kolmannen momentin 1 kohtaan tulisi lisätä alkuun: ”Mahdollisimman lähellä hyvitetävää aluetta, mutta vähintään samalla....”.

Saman momentin kohta 3 velvoittaa hyvittämään 3 vuoden kuluessa heikennyksen alkamisesta. Kolme vuotta on useille lajeille pitkä aika ja sinä aikana paikallinen esiintymä voi hävitä. Jälkikäteen hyvittäminen on nettohävikkiperiaatteen vastainen. Kompensaatiot tulee toteuttaa etukäteen.

Hallituksen esityksen mukaan ekologista kompensaatiota koskevat säännökset olisi tarkoitus saattaa voimaan asteittain. Mielestämme asteittaisen voimaansaattamisen näkökulma on ongelmallinen. Siltä osin kuin säädös koskee lain 62, 69 , 85 §:iin liittyviä kompensaatioita, tulee kompensaatiosäädösten tulla samanaikaisesti muiden säädösten kanssa voimaan.

Vapaaehtoinen hyvittäminen

Koska vapaaehtoinen hyvittäminen on luonteeltaan sertifiointi-tyyppistä toimintaa, jolla toiminnanharjoittajat tekevät vapaaehtoisesti tai markkinoiden vaatimuksesta luontoa hyödyttäviä kompensoivia toimenpiteitä, ei toimintaa tule mielestämme kirjata lakiin kompensaation käsitettä ja säätelyä monimutkaistamaan. Sen lisäksi, että vapaaehtoinen hyvittäminen ei ole lähtökohtaisesti lailla säädettävää, säädökseen liittyy myös riski kilpailun rajoittamisesta.

Vapaaehtoinen hyvittäminen on kuitenkin erittäin kannatettavaa ja ympäristöhallinto voi lähteä edistämään sitä muin kuin sääntelyn keinoin esimerkiksi luomalla nyt säädöksessä esitetyt työkalut, mutta myös muut toimijat voivat alkaa tarjoamaan vastaavia palveluja.

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

Koska vastuu luonnosta kuuluu kaikille ja luonnonsuojelun valtavirtaistaminen on sekä kansallisesti että kansainvälisesti voimakkaasti tavoiteltavaa, pitäisi vastuuta jakaa vahvemmin myös toimijoille (yrityksille mukaan lukien maa- ja metsätaloustoimijat ja maanomistajat) korottamalla korvauskynnystä ”merkityksellisestä” haitasta ”erittäin merkitykseksi” haitaksi ja luopumalla täyden korvauksen periaatteesta. Tämä lisäisi myös METSON kaltaisten vapaaehtoisten suojeluohjelmien suosiota, koska silloin vapaaehtoinen suojelu olisi maanomistajalle kannattavampaa.

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

120 §. Kolmannen momentin säädös päätöksen julkistamisesta internetsivuilla on erittäin tärkeä ja lisää päätöksenteon läpinäkyvyyttä kansalaisyhteiskunnalle. Säädös on kuitenkin siten vajaa, että se mahdollistaa jokaisen päätöksen julkistamisen eri sivulla, eikä säädöksessä ole mainintaa siitä, kuinka kauan päätöksen tulee olla verkkosivulla. Saman säädöksen perusteella tehdyt päätökset tulee koota internetsivulle yhteen ja niiden tulee olla sivulla vähintään sen ajan, kun lupa on voimassa. Ehdotamme säädöstä muutettavan siten, että kolmannen momentin toiseksi lauseeksi

lisätään. ”Päätökset kootaan lupapäätöstyyppien mukaan teemakohtaisille sivuille, missä niiden on oltava nähtävillä päätöksentekopäivästä alkaen vähintään luvan voimassaolon ajan”.

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

121 §. Valtionhallinnon luonnonsuojeluresurssien kustannustehokkaan käytön parantamiseksi Metsähallitukselle tulee säätää oikeus myös muiden kuin valtion suojelualueiden valvontaan.

15 luku Muutoksenhaku

-

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

-

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

Vaikka laki on uudelleen kirjoitettu ja osin selkeytetty, sen käytännön vaikutus luonnon monimuotoisuuden vähenemisen hillitsemiseksi ja luontokadon pysäyttämiseksi ei riitä. Lain vaikutukset erityisesti muihin luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavin lakeihin jäävät riittämättömiksi. Valtavirtaistumista ei tapahdu tarpeeksi. Pidämme lakia oikean suuntaisena, mutta riittämättömänä. Toimijoille, joiden toiminta aiheuttaa luontokatoa, tulisi säätää enemmän vastuuta ja vahvistaa aiheuttaja maksaa näkökulmaa laajemmin luonnonsuojeluun.

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

Luontokato ja ilmastokriisi ovat vahvasti kytkeytyneet ja pidämme tärkeänä, että ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen ovat osa luonnonsuojelulain tavoitteita.

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

Lähtökohtaisesti on tärkeää, että ekologinen kompensaatio otetaan käyttöön. Ekologista kompensaatiota käsittelevä osa lakia on kuitenkin vaikeaselkoinen. Vaikeaselkoisuutta lisää erityisesti lain tasoiseen säätelyyn kuulumaton vapaaehtoisen hyvittämisen käsite, mikä kannattaisi mielestämme jättää pois laista.

Kompensaatiovelvoitetta tulisi laajentaa, jotta sen vaikutus olisi merkittävämpi. Nykymuodossa nettopositiivisuus ja etukäteen kompensointi ei tule kaikilta osin toteutumaan. Lisäksi esityksen perusteluista voi saada käsityksen, että heikennyksen voisi kompensoida olematta heikentämättä toisaalla, mikä on lähtökohtaisesti ongelmallinen nettopositiivisuuden näkökulmasta.

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

-

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

Ehdotus on hyvä alku, mutta myös muut suojelualueet kuin valtion luonnonsuojelualueet tulee rajata malminetsinnältä kielletyiksi.

2) muulla tavalla (miten)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

-

Arkiomaa Aki
BirdLife Suomi ry